

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของครูสังกัดโรงเรียนเทศบาลนครขอนแก่น ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหาร และพนักงานครูสังกัดโรงเรียนเทศบาลนครขอนแก่น 11 โรงเรียน ปีการศึกษา 2552 จำนวน 499 คน การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดสัดส่วน (Quota Sampling) ได้จำนวน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 43 ของประชากร ในการศึกษานี้ผู้วิจัยกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 50 ของประชากรและได้กลุ่มตัวอย่าง 249 คน และการได้มาของกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ขอ ความร่วมมือกับโรงเรียน โดยให้ทางโรงเรียนคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ (1) ข้อมูลทั่วไปของ กลุ่มตัวอย่าง (2) ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม ของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาลนครขอนแก่น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (3) แบบสอบถามปลายเปิด เป็นการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 4 ด้าน จากนั้นทำการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่แจกให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 249 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 249 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ทำการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปประเด็น ประกอบความเรียง ซึ่ง ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการวิจัย

1.1 ด้านสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ผลการวิจัยรูปแบบดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้าน เศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม

1.3 ความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. อภิปรายผล

1. ผลการวิจัย

1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเรื่องรูปแบบการดำเนินที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูในสังกัดโรงเรียนเทศบาลนครขอนแก่น ผู้วิจัยนำข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละ รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ค่าความถี่และร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	96	38.6
หญิง	153	61.4
2. อายุ		
20 – 30 ปี	34	13.6
31 – 40 ปี	98	39.4
41 – 50 ปี	83	33.4
51 – 60 ปี	34	13.6
3. สภาพการสมรส		
โสด	55	22.2
สมรสอยู่ร่วมกัน	140	56.2
สมรสแยกกันอยู่	20	8.0
หย่า/หม้าย	34	13.6
4. วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	6	2.4
ปริญญาตรี	177	71.1
ปริญญาโท	59	23.7
ปริญญาเอก	7	2.8

ตารางที่ 3 ค่าความถี่และร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
5. ลักษณะที่อยู่อาศัย		
มีบ้านเป็นของตนเอง	199	79.9
เช่าบ้าน / ทาวน์เฮาส์	35	14.1
อาศัยเพื่อนบ้าน / ญาติพี่น้อง	4	1.6
อื่น ๆ	11	4.4
6. แหล่งรายได้ของครอบครัว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เงินเดือนประจำ	242	97.2
การเกษตร	18	7.2
ค้าขาย	24	9.6
รับจ้าง	4	1.6
บุตรหลาน ส่งเงินมาให้	2	0.8
สอนพิเศษ	47	18.9
7. รายได้รวมของครอบครัวโดยไม่หักค่าใช้จ่าย		
ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน	2	0.8
5,001 – 10,000 บาทต่อเดือน	29	11.6
10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน	65	26.1
20,001 – 50,000 บาทต่อเดือน	108	43.4
50,001 – 100,000 บาทต่อเดือน	41	16.5
มากกว่า 100,000 บาท	4	1.6
8. รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน		
10,000 – 20,000 บาท	167	67.1
20,001 – 30,000 บาท	44	17.7
30,001 – 40,000 บาท	25	10.0
40,001 – 50,000 บาท	11	4.4
50,001 - 60,000 บาท	1	0.4
มากกว่า 60,000 บาท	1	0.4

ตารางที่ 3 ค่าความถี่และร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
9. เงินออม (เหลือจากค่าใช้จ่าย)		
มี	184	73.9
ไม่มี	65	26.1
10. การมีหนี้สิน		
ไม่มี	44	17.7
มี	205	82.3
1,000 - 9,999 บาท	19	7.6
10,000 - 99,999 บาท	64	25.7
100,000 - 999,999 บาท	79	31.7
1,000,000 บาทขึ้นไป	43	17.3
11. หนี้สินปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ผ่อนบ้าน	72	28.9
ผ่อนรถยนต์	114	45.7
ผ่อนรถจักรยานยนต์	17	6.8
ผ่อนเงินกู้ธนาคาร / กองทุน / สหกรณ์	141	56.6
ผ่อนเงินกู้นอกระบบ	11	4.4
อื่นๆ	18	7.2

ตารางที่ 3 ค่าความถี่และร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
12. เงินกู้		
ไม่เคยกู้	49	19.7
เคยกู้	200	80.3
ธนาคารพาณิชย์	21	8.4
สถาบันการเงินหรือแหล่งเงินทุนอื่น	40	16.1
สหกรณ์ออมทรัพย์หรือสวัสดิการหน่วยงาน	167	67.1
บุคคลภายนอกครัวเรือน	14	5.6
กองทุนหมู่บ้าน / กองทุนเงินล้าน	5	2.0
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	11	4.4
ธนาคารอาคารสงเคราะห์หรือธนาคารออมสิน	113	45.4

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 61.4 และเพศชายจำนวน 96 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 38.6 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

อายุ

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4 รองลงมาอายุระหว่าง 41 – 50 ปีจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 33.4 และอายุ ระหว่าง 20 – 30 ปี และ 51 – 60 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

สถานภาพสมรส

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีสถานภาพสมรสจำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 56.2 รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพโสดจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 และสถานภาพกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพหย่า/หม้ายน้อยที่สุดจำนวนคน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

วุฒิการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 71.1 รองลงมาระดับปริญญาโทจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 และกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับระดับต่ำกว่าปริญญาตรีน้อยที่สุดระดับ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ลักษณะที่อยู่อาศัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากอาศัยบ้านของตนเองจำนวน 199 คิดเป็นร้อยละ 79.9 รองลงมาเช่าห้องหรือทาว์นเฮ้าส์จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 และกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยญาติพี่น้องน้อยที่สุดอาศัยจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

แหล่งรายได้ของครอบครัว

แหล่งรายได้ของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้มาจาก เงินเดือนประจำเพียงแหล่งเดียวจำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 97.2 รองลงมาคือมีรายได้ที่มาจาก เงินเดือนและจากการสอนพิเศษจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 และมีรายได้ที่มาจาก เงินเดือนประจำและมาจากการค้าขายจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

แหล่งรายได้รวม

กลุ่มตัวอย่างมีรายได้รวมส่วนมากอยู่ระหว่าง 20,001 – 50,000 บาทต่อเดือนจำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 43.4 รองลงมาอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือนจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 26.1 และรายได้ร่วมน้อยที่สุดของผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน

รายจ่ายของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน

กลุ่มตัวอย่างมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนซึ่งเรียงจากค่าร้อยละมากที่สุดสามอันดับ ได้แก่ รายจ่ายระหว่าง 10,000 – 20,000 บาทจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 67.1 รองลงมามีรายจ่ายระหว่าง 20,001 – 30,000 บาทจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 และมีรายจ่ายระหว่าง 30,001 – 40,000 บาทจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

เงินออม

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีเงินออมจำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 73.9 และไม่มีเงินออมจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 26.1 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

การมีหนี้สิน

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีหนี้สินจำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 82.3 สำหรับคนที่ไม่มีหนี้สินมีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

จำนวนหนี้สิน

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีจำนวนหนี้สินระหว่าง 100,000 - 999,999 บาทจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 รองลงมามีจำนวนหนี้สินระหว่าง 10,000 - 99,999 บาทจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7 มีจำนวนหนี้สินตั้งแต่ 1,000,000 บาทขึ้นไปจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 และมีหนี้สิน 1,000 - 9,999 บาทจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 ตามลำดับ

สภาพหนี้สินปัจจุบัน

สภาพหนี้สินของกลุ่มตัวอย่างเรียงเรียงลำดับจากมากมาน้อย เป็นหนี้สินที่เกี่ยวกับผ่อนเงินกู้ธนาคาร / กองทุน / สหกรณ์จำนวน 141 คิดเป็นร้อยละ 56.6 รองลงมาคือ ผ่อนรถยนต์จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 และผ่อนบ้านจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9

การกู้เงิน

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีการกู้เงินจากสถาบันการเงินต่างๆจำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 80.3 และไม่ได้กู้เงินจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

1.2 ผลการวิจัยรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม

การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรมของครูสังกัดโรงเรียนเทศบาลนครขอนแก่น โดยภาพรวมผู้วิจัยนำข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) รายละเอียดดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม

ประเด็น	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. ด้านเศรษฐกิจ			
1.1 มีการวางแผนรายรับรายจ่าย	3.82	1.11	มาก
1. วางแผนการใช้เงินให้เหมาะสมกับรายรับ ของคนในครอบครัว			
2. วางแผนการใช้จ่ายและอธิบายเหตุผลการใช้จ่ายของคนในครอบครัว	3.78	1.00	มาก
3. วางแผนการใช้จ่ายเงินเพื่อให้มีเงินออม	3.68	0.95	มาก
4. จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ	3.37	0.89	ปานกลาง
รวม	3.66	0.98	มาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม (ต่อ)

ประเด็น	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1.2 ประกอบอาชีพโดยการพึ่งตนเอง			
1. ดำรงชีวิตอยู่ตามฐานะ อดทนโดยอยู่ได้อย่างไม่เดือดร้อนและมีอิสรภาพ	4.03	1.07	มาก
2. เรียนรู้ความรู้ใหม่จากสื่อต่างๆ และนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ	3.86	0.91	มาก
3. ประกอบอาชีพเสริมซึ่งเป็นวิธีการเพิ่มรายได้นอกเหนือจากงานประจำโดยไม่กระทบต่องานประจำ เช่นสอนพิเศษ ขายตรง ขายประกันชีวิต ปลุกพืช เลี้ยงสัตว์ แปรรูปผลผลิต	3.78	0.83	มาก
รวม	3.89	0.93	มาก
1.3 ลดค่าใช้จ่าย มีการประหยัดด้านการอุปโภค บริโภค			
1. ลด ละ เลิกอบายมุข เช่น การพนัน สุรา หอบ หุน	4.10	0.88	มาก
2. ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น (เช่น การซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย เทียบเทว)	4.08	0.88	มาก
3. เลือกที่ที่เทวที่ไม่ไกลและไม่แพงเกินไปให้เหมาะกัาสุขภาพ	4.06	0.78	มาก
4. ลดการใช้จ่ายเกี่ยวกับสุขภาพหรือความเจ็บป่วย เนื่องจากออกกำลังกายและดูแลรักษาสุขภาพเป็นอย่างดี	3.93	0.74	มาก
รวม	4.04	0.82	มาก
1.4 มีการออมเงินและมีสวัสดิการ			
1. ออมทรัพย์เงินที่เหลือจ่ายเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉินไว้กับกลุ่มการเงินในชุมชน หรือสถาบันการเงิน	4.08	2.71	มาก
2. ทำประกันภัยหรืออุบัติเหตุของท่านและสมาชิกในครอบครัว	4.05	0.93	มาก
3. เข้าร่วมกิจกรรมการออม เช่นเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์ออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน กองทุน ธนาคาร	3.96	0.92	มาก
รวม	4.03	1.52	มาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม (ต่อ)

ประเด็น	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
2. ด้านสังคม			
2.1 ความสัมพันธ์กับครอบครัว			
2.1.1 ท่านปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท เช่น พ่อ แม่ ลูก สามีนุภรรยา ในครอบครัวได้ดี	4.26	0.68	มาก
2.2 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน			
1. ให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำที่ดีให้แก่เพื่อนร่วมงานเมื่อเกิดปัญหา โดยไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน	4.31	0.62	มาก
2. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน	4.30	0.60	มาก
3. ให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับเพื่อนร่วมงานและคนรอบข้าง	4.22	0.60	มาก
4. แบ่งปันสิ่งของ หรือช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในยามที่ต้องการความช่วยเหลือตามกำลังและอัตรภาพ	4.27	0.59	มาก
5. ปฏิบัติตนเป็นที่ไว้วางใจให้แก่เพื่อนร่วมงาน เช่น ไม่นินทา มีความสัตย์ซื่อ	4.24	0.58	มาก
6. เข้ารับการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และพัฒนาทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงาน	4.20	0.57	มาก
รวม	4.25	0.59	มาก
2.3 การมีส่วนร่วมและช่วยเหลือสังคม			
1. มีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง	4.46	0.80	มาก
2. ร่วมกิจกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต	4.22	0.76	มาก
3. เสียสละทั้งร่างกายและกำลังทรัพย์ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อประสบความเดือดร้อนหรือเมื่อเกิดอุบัติเหตุตามกำลัง	4.16	0.69	มาก
4. พร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับสังคมและชุมชนในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม	4.15	0.66	มาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม (ต่อ)

ประเด็น	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
5. เข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน	4.10	0.66	มาก
6. ช่วยเหลือ สงเคราะห์ผู้อื่นเป็นประจำ	4.08	0.65	มาก
7. มีส่วนร่วมในสวัสดิการชุมชน เช่น การดูแลผู้สูงอายุ เด็ก คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส	3.96	0.64	มาก
รวม	4.16	0.69	มาก
2.4 ทักษะติดต่อการทำงาน เพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารและคนรอบข้าง			
1. ให้ความเคารพและให้เกียรติผู้บริหาร	4.35	0.63	มาก
2. มีทัศนคติที่ดีต่อผู้บริหาร	4.27	0.61	มาก
3. มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง อยู่เสมอ	4.15	0.60	มาก
4. สร้างสรรค์งานประจำที่ทำอยู่เสมอ	4.14	0.58	มาก
5. นำความรู้ที่ได้จากการอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในงานประจำ	4.10	0.56	มาก
รวม	4.20	0.59	มาก
3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
3.1 รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรอบคอบ			
1. ตระหนักในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ เช่น การใช้ถุงพลาสติก การทำลายขยะอย่างถูกวิธี	4.22	0.82	มาก
2. มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำ มีการน้ำที่ใช้แล้วกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ หรือ ใช้ประโยชน์อย่างอื่น	4.12	0.68	มาก
3. ทำรั้วกินได้โดยปลูกผักสวนครัวหรือผักกระถาง	3.92	0.65	มาก
รวม	4.08	0.71	มาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม (ต่อ)

ประเด็น	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
3.2 เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด			
1. ใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัด เช่น ปิดไฟฟ้าเมื่อไม่ใช้ ถอดปลั๊กทันทีเมื่อเลิกใช้งาน	4.20	0.76	มาก
2. ปลุกต้นไม้เพื่อเป็นร่มเงาหรือเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจเพื่อประหยัดพลังงาน	4.19	0.75	มาก
3. จัดระเบียบภายในบ้านและบริเวณรอบบ้าน เช่น ความสะอาด การกำจัดขยะมูลฝอย เป็นประจำ	4.19	0.72	มาก
4. ในการเดินทางท่านต้องวางแผนการเดินทางไว้ก่อน เพื่อประหยัดน้ำมัน	4.16	0.70	มาก
5. นำวัสดุที่ใช้แล้วมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ใหม่ เช่น กระดาษ ขวด	4.04	0.70	มาก
6. ประยุกต์ใช้พื้นที่ในบ้านให้มีที่ใช้สอยสูงสุด	4.01	0.64	มาก
รวม	4.13	0.71	มาก
3.3 อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
1. รักษาสิ่งของเครื่องใช้ในบ้านให้คงอยู่ในสภาพใช้งานได้นานๆ	4.22	0.68	มาก
2. กำจัดขยะของเสียอย่างถูกวิธี เช่น แยกขยะ การกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง	4.14	0.67	มาก
3. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร เช่น ดูแลรักษาแม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำอื่น ๆ	4.08	0.65	มาก
4. ปรับวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติ เช่น การบริโภคสินค้าที่ไม่กระทบสิ่งแวดล้อม	4.07	0.58	มาก
รวม	4.12	0.64	มาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม (ต่อ)

ประเด็น	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
3.4 รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม			
1. เลือกใช้และเลือกซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าโดยยึดความประหยัด	4.22	0.73	มาก
2. เลือกซื้อและเลือกใช้เครื่องไฟฟ้าตามความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะ ไม่ตามกระแสสังคม	4.17	0.69	มาก
3. เลือกใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น โทรศัพท์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องใช้สมัยใหม่ ตามความจำเป็นและเหมาะสมกับสภาพครอบครัว	4.07	0.63	มาก
รวม	4.15	0.68	มาก
4. ด้านวัฒนธรรม			
4.1 เห็นประโยชน์และคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น			
1. ปฏิบัติตามหลักศาสนาและจารีตประเพณีที่ดีงามอย่างต่อเนื่อง	4.32	0.75	มาก
2. มีความเป็นผู้นำในครอบครัวหรือเป็นสมาชิกในครอบครัวที่มีคุณธรรมและศีลธรรมประจำใจ	4.25	0.65	มาก
3. นำภูมิปัญญามาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สมุนไพร เครื่องจักรสาน	4.12	0.64	มาก
รวม	4.23	0.68	มาก
4.2 พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาก่อให้เกิดประโยชน์			
1. ถ่ายทอดภูมิปัญญาในท้องถิ่นให้แก่บุตรหลานและคนรุ่นใหม่ในชุมชน	4.10	0.75	มาก
2. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพ	4.08	0.74	มาก
รวม	4.09	0.74	มาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม (ต่อ)

ประเด็น	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
4.3 มีส่วนร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น			
1. สืบทอดประเพณีอันดีงามในชุมชน เช่น เข้าร่วมประเพณีต่างๆในชุมชนที่จัดขึ้น	4.25	0.67	มาก
2. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีของท้องถิ่นอันดีงามและปฏิบัติตาม	4.23	0.66	มาก
รวม	4.24	0.66	มาก
4.4 รู้จักเลือกรับและแยกแยะวัฒนธรรมอื่นๆ			
1. แนะนำบุตรหลานหรือเยาวชนในการเลือกรับวัฒนธรรมที่ดี	4.34	0.63	มาก
2. นำเอาวัฒนธรรมอื่นๆ มาปรับหรือแยกแยะวัฒนธรรมที่ดีมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ ความขยัน	4.26	0.63	มาก
รวม	4.30	0.63	มาก

จากตารางที่ 4 การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก แต่มีหัวข้อ มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง คือ การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x}$ =3.37)

1.2.1 ด้านเศรษฐกิจ

ดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในระดับต่างๆ ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการวางแผนรายรับรายจ่าย

การวางแผนรายรับรายจ่าย	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. วางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมกับรายรับ ของคนในครอบครัว	3.82	1.11	มาก
2. วางแผนการใช้จ่ายและอธิบายเหตุผลการใช้จ่ายของคนในครอบครัว	3.78	1.00	มาก
3. วางแผนการใช้จ่ายเงินเพื่อให้มีเงินออม	3.68	0.95	มาก
4. จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ	3.37	0.89	ปานกลาง
รวม	3.66	0.84	มาก

จากตารางที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับการวางแผนรายรับรายจ่ายในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่มีการวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมกับรายรับของคนในครอบครัว ($\bar{x} = 3.82$) รองลงมาได้แก่การวางแผนการใช้จ่ายและอธิบายเหตุผลการใช้จ่ายของคนในครอบครัว ($\bar{x} = 3.78$) และมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินเพื่อให้มีเงินออม ($\bar{x} = 3.68$) และข้อที่มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง คือการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.37$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการประกอบอาชีพโดยการพึ่งตนเอง

ประกอบอาชีพโดยการพึ่งตนเอง	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. ดำรงชีวิตอยู่ตามฐานะ ทัศนภาพ โดยอยู่ได้อย่างไม่เดือดร้อนและมีอิสรภาพ	4.03	1.07	มาก
2. เรียนรู้ความรู้ใหม่จากสื่อต่างๆ และนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ	3.86	0.91	มาก
3. ประกอบอาชีพเสริมซึ่งเป็นวิธีการเพิ่มรายได้ นอกเหนือจากงานประจำโดยไม่กระทบต่องานประจำ เช่น สอนพิเศษ ขายตรง ขายประกันชีวิต ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ แปรรูปผลผลิต	3.78	0.83	มาก
รวม	3.89	0.94	มาก

จากตารางที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการประกอบอาชีพโดยการพึ่งตนเองมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x}=3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ดำรงชีวิตอยู่ตามฐานะ ทัศนภาพ โดยอยู่ได้อย่างไม่เดือดร้อนและมีอิสรภาพ ($\bar{x}=4.03$) รองลงมาได้แก่ประกอบอาชีพเสริมซึ่งเป็นวิธีการเพิ่มรายได้ นอกเหนือจากงานประจำโดยไม่กระทบต่องานประจำ เช่น สอนพิเศษ ขายตรง ขายประกันชีวิต ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ แปรรูปผลผลิต ($\bar{x}=3.86$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ เรียนรู้ความรู้ใหม่จากสื่อต่างๆ และนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ ($\bar{x}=3.78$)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการลดค่าใช้จ่าย มีการประหยัดด้านการอุปโภค บริโภค

การลดค่าใช้จ่าย มีการประหยัด ด้านการอุปโภค บริโภค	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. ลด ละ เลิกอบายมุข เช่น การพนัน สุรา หวย บุหรี่	4.10	0.88	มาก
2. ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น (เช่น การซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย การเที่ยวเตร่)	4.08	0.88	มาก
3. เลือกที่เที่ยวที่ไม่ไกลและไม่แพงเกินไปให้เหมาะกับ อัตรภาพ	4.06	0.78	มาก
4. ลดการใช้จ่ายเกี่ยวกับสุขภาพหรือความเจ็บป่วย เนื่องจากออกกำลังกายและดูแลสุขภาพเป็นอย่างดี	3.93	0.74	มาก
รวม	4.04	0.82	มาก

จากตารางที่ 7 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการลดค่าใช้จ่าย มีการประหยัดด้านการอุปโภค บริโภคมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ลด ละ เลิกอบายมุข เช่น การพนัน สุรา หวย บุหรี่ ($\bar{x}$ =4.10) รองลงมาได้แก่ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น (เช่น การซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย การเที่ยวเตร่) ($\bar{x}$ =4.08) เลือกที่เที่ยวที่ไม่ไกลและไม่แพงเกินไปให้เหมาะกับอัตรภาพ ($\bar{x}$ =4.06) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ลดการใช้จ่ายเกี่ยวกับสุขภาพหรือความเจ็บป่วย เนื่องจากออกกำลังกายและดูแลสุขภาพเป็นอย่างดี ($\bar{x}$ =3.93)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการออมเงินและมีสวัสดิการ

การออมเงินและมีสวัสดิการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. ออมทรัพย์สินที่เหลืง่ายเพือใช้จ่ายในยามฉุกเฉินไว้กับกลุ่มการเงินในชุมชน หรือสถาบันการเงิน	4.08	2.71	มาก
2. ทำประกันภัยหรืออุบัติเหตุของท่านและสมาชิกในครอบครัว	4.05	0.93	มาก
3. เข้าร่วมกิจกรรมการออม เช่นเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์ออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน กองทุนอื่น ๆและ ธนาคาร เป็นต้น	3.96	0.92	มาก
รวม	4.03	1.52	มาก

จากตารางที่ 8 ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการออมเงินและมีสวัสดิการมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.03) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ออมทรัพย์สินที่เหลืง่ายเพือใช้จ่ายในยามฉุกเฉินไว้กับกลุ่มการเงินในชุมชน หรือสถาบันการเงิน ($\bar{x}$ =4.08) รองลงมาได้แก่ทำประกันภัยหรืออุบัติเหตุของท่านและสมาชิกในครอบครัว ($\bar{x}$ =4.05) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่เข้าร่วมกิจกรรมการออม เช่นเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์ออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน กองทุนอื่น ๆและ ธนาคาร ($\bar{x}$ =3.93)

1.2.2 ด้านสังคม

การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านสังคม ผลการวิจัยพบว่า มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในระดับต่างๆ ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับครอบครัว

ความสัมพันธ์กับครอบครัว	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท เช่น พ่อ แม่ ลูก สามี-ภรรยา ในครอบครัวได้ดี	4.26	0.68	มาก

จากตารางที่ 9 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับครอบครัวมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.26) คือ ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท เช่น พ่อ แม่ ลูก สามี-ภรรยา ในครอบครัวได้ดี

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. ให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำที่ดีให้แก่เพื่อนร่วมงาน เมื่อเกิดปัญหา โดยไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน	4.31	0.62	มาก
2. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน	4.30	0.60	มาก
3. ให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับเพื่อนร่วมงาน	4.22	0.60	มาก
4. แบ่งปันสิ่งของ หรือช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในยามที่ต้องการความช่วยเหลือตามกำลังและอัตรภาพ	4.27	0.59	มาก
5. ปฏิบัติตนเป็นที่ไว้วางใจได้แก่เพื่อนร่วมงาน เช่น ไม่นินทา มีความสัตย์ซื่อ	4.24	0.58	มาก
6. เข้ารับการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และพัฒนาทักษะ	4.20	0.57	มาก
รวม	4.26	0.59	มาก

จากตารางที่ 10 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำที่ดีให้แก่เพื่อนร่วมงานเมื่อเกิดปัญหา โดยไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน ($\bar{x}$ =4.31) รองลงมาได้แก่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{x}$ =4.30) ให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับเพื่อนร่วมงานและคนรอบข้าง ($\bar{x}$ =4.27) ปฏิบัติตนเป็นที่ไว้วางใจได้แก่เพื่อนร่วมงาน เช่น ไม่นินทา มีความสัตย์ซื่อ ($\bar{x}$ =4.24) ให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับเพื่อนร่วมงานและคนรอบข้าง ($\bar{x}$ =4.24) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่เข้ารับการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และพัฒนาทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{x}$ =4.20)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและช่วยเหลือสังคม

การมีส่วนร่วมและช่วยเหลือสังคม	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. มีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	4.46	0.80	มาก
2. ร่วมกิจกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่นต่อต้านยาเสพติด การเสริมสร้างสุขภาพ	4.22	0.76	มาก
3. เสียสละทั้งร่างกายและกำลังทรัพย์ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อประสบความเดือดร้อนหรือเมื่อเกิดอุบัติเหตุตามกำลัง	4.16	0.69	มาก
4. พร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับสังคมและชุมชนในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม	4.15	0.66	มาก
5. เข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน	4.10	0.66	มาก
6. ช่วยเหลือ สงเคราะห์ผู้อื่นเป็นประจำ	4.08	0.65	มาก
7. มีส่วนร่วมในสวัสดิการชุมชน เช่น การดูแลผู้สูงอายุ เด็ก คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส	3.96	0.64	มาก
รวม	4.16	0.69	มาก

จากตารางที่ 11 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและช่วยเหลือสังคมมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ มีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{x}$ =4.46) รองลงมาได้แก่ร่วมกิจกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น ต่อต้านยาเสพติด การเสริมสร้างสุขภาพ ($\bar{x}$ =4.22) เสียสละทั้งร่างกายและกำลังทรัพย์ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อประสบความเดือดร้อนหรือเมื่อเกิดอุบัติเหตุตามกำลัง ($\bar{x}$ =4.16) พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือกับสังคมและชุมชนในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ($\bar{x}$ =4.15) เข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน ($\bar{x}$ =4.10) ช่วยเหลือ สงเคราะห์ผู้อื่นเป็นประจำ ($\bar{x}$ =4.08) และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดได้แก่มีส่วนร่วมในสวัสดิการชุมชน เช่น การดูแลผู้สูงอายุ เด็ก คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส ($\bar{x}$ =3.96)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับทัศนคติต่อการทำงาน เพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร

ทัศนคติต่อการทำงาน เพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร และคนรอบข้าง	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. ให้ความเคารพและให้เกียรติผู้บริหาร	4.35	0.63	มาก
2. มีทัศนคติที่ดีต่อผู้บริหาร	4.27	0.61	มาก
3. มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง อยู่เสมอ	4.15	0.60	มาก
4. สร้างสรรค์งานประจำที่ทำอยู่เสมอ	4.14	0.58	มาก
5. นำความรู้ที่ได้จากการอบรมจากหน่วยงานต่างๆมาประยุกต์ใช้ในงานประจำ	4.10	0.56	มาก
รวม	4.20	0.59	มาก

จากตารางที่ 12 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับทัศนคติต่อการทำงาน เพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารและคนรอบข้างมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ให้ความเคารพและให้เกียรติผู้บริหาร ($\bar{x}$ =4.35) รองลงมาได้แก่มีทัศนคติที่ดีต่อผู้บริหาร ($\bar{x}$ =4.27) มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง อยู่เสมอ ($\bar{x}$ =4.15) สร้างสรรค์งานประจำที่ทำ

อยู่เสมอ ($\bar{x}=4.14$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่นำความรู้ที่ได้จากการอบรมจากหน่วยงานต่างๆมาประยุกต์ใช้ในงานประจำ ($\bar{x}=4.10$)

1.2.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในระดับต่างๆ ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรอบคอบ

รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรอบคอบ	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1 . ตระหนักในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ เช่น การใช้ถุงพลาสติก การทำลายขยะอย่าง ถูกวิธี	4.22	0.82	มาก
2. มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำ มีการน้ำที่ใช้แล้วกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ หรือ ใช้ประโยชน์อย่างอื่น	4.12	0.68	มาก
3. ทำรั้วกินได้โดยปลูกผักสวนครัวหรือผักกระถาง	3.92	0.65	มาก
รวม	4.09	0.72	มาก

จากตารางที่ 13 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรอบคอบมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x}=4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดตระหนักในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ เช่น การใช้ถุงพลาสติก การทำลายขยะอย่างถูกวิธี ($\bar{x}=4.22$) รองลงมาได้แก่มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำ มีการน้ำที่ใช้แล้วกลับมาหมุนเวียนใช้ใหม่ หรือ ใช้ประโยชน์อย่างอื่น ($\bar{x}=4.12$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ทำรั้วกินได้โดยปลูกผักสวนครัวหรือผักกระถาง ($\bar{x}=3.92$)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

การเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. ใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัด เช่น ปิดไฟฟ้าเมื่อ ไม่ใช้ ถอดปลั๊กทันทีเมื่อเลิกใช้งาน	4.20	0.76	มาก
2. ปลุกต้นไม้เพื่อเป็นร่มเงาหรือเป็นที่พักผ่อนหย่อน ใจเพื่อประหยัดพลังงาน	4.19	0.75	มาก
3. จัดระเบียบภายในบ้านและบริเวณรอบบ้าน เช่น ความสะอาด การกำจัดขยะมูลฝอย เป็นประจำ	4.19	0.72	มาก
4. ในการเดินทางท่านต้องวางแผนการเดินทางไว้ ก่อน เพื่อประหยัดน้ำมัน	4.16	0.70	มาก
5. นำวัสดุที่ใช้แล้วมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ใหม่ เช่น กระดาษ ขวด	4.04	0.70	มาก
6. ประยุกต์ใช้พื้นที่ในบ้านให้มีที่ใช้สอยสูงสุด	4.01	0.64	มาก
รวม	4.13	0.71	มาก

จากตารางที่ 14 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.13) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัด เช่น ปิดไฟฟ้าเมื่อไม่ใช้ ถอดปลั๊กทันทีเมื่อเลิกใช้งาน ($\bar{x}$ =4.20) รองลงมามีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ได้แก่ปลุกต้นไม้เพื่อเป็นร่มเงาหรือเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจเพื่อประหยัดพลังงาน และจัดระเบียบภายในบ้านและบริเวณรอบบ้าน เช่น ความสะอาด การกำจัดขยะมูลฝอย เป็นประจำ ($\bar{x}$ =4.19) ในการเดินทางท่านต้องวางแผนการเดินทางไว้ก่อน เพื่อประหยัดน้ำมัน ($\bar{x}$ =4.16) นำวัสดุที่ใช้แล้วมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ($\bar{x}$ =4.04) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ประยุกต์ใช้พื้นที่ในบ้านให้มีที่ใช้สอยสูงสุด ($\bar{x}$ =4.01)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. รักษาสิ่งของเครื่องใช้ในบ้านให้คงอยู่ในสภาพใช้งานได้นานๆ	4.22	0.68	มาก
2. กำจัดขยะของเสียอย่างถูกวิธี เช่น แยกขยะ การกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง	4.14	0.67	มาก
3. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร เช่น ดูแลรักษาแม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำอื่น ๆ	4.08	0.65	มาก
4. ปรับวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติ เช่น การบริโภคสินค้าที่ไม่กระทบสิ่งแวดล้อม	4.07	0.58	มาก
รวม	4.13	0.65	มาก

จากตารางที่ 15 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.13) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่รักษาสิ่งของเครื่องใช้ในบ้านให้คงอยู่ในสภาพใช้งานได้นานๆ ($\bar{x}$ =4.22) รองลงมาได้แก่กำจัดขยะของเสียอย่างถูกวิธี เช่น แยกขยะ การกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องกำจัดขยะของเสียอย่างถูกวิธี เช่น แยกขยะ การกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง ($\bar{x}$ =4.14) มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร เช่น ดูแลรักษาแม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำอื่น ๆ ($\bar{x}$ =4.08) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ปรับวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติ เช่น การบริโภคสินค้าที่ไม่กระทบสิ่งแวดล้อม ($\bar{x}$ =4.07)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการรู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม

รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. เลือกใช้และเลือกซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าโดยยึดความประหยัด	4.22	0.73	มาก
2. เลือกซื้อและเลือกใช้เครื่องไฟฟ้าตามความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะ ไม่ตามกระแสสังคม	4.17	0.69	มาก
3. เลือกใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น โทรศัพท์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องใช้สมัยใหม่ ตามความจำเป็นและเหมาะสมกับสภาพครอบครัว	4.07	0.63	มาก
รวม	4.15	0.68	มาก

จากตารางที่ 16 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการรู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x}=4.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่เลือกใช้และเลือกซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าโดยยึดความประหยัด ($\bar{x}=4.22$) รองลงมาได้แก่เลือกซื้อและเลือกใช้เครื่องไฟฟ้าตามความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะ ไม่ตามกระแสสังคม ($\bar{x}=4.17$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่เลือกใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น โทรศัพท์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องใช้สมัยใหม่ ตามความจำเป็นและเหมาะสมกับสภาพครอบครัว ($\bar{x}=4.07$)

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

การดำเนินชีวิตตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในระดับต่างๆ ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการเห็นประโยชน์และคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เห็นประโยชน์และคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. ปฏิบัติตามหลักศาสนาและจารีตประเพณีที่ดีงามอย่างต่อเนื่อง	4.32	0.75	มาก
2. มีความเป็นผู้นำในครอบครัวหรือเป็นสมาชิกในครอบครัวที่มีคุณธรรมและศีลธรรมประจำใจ	4.25	0.65	มาก
3. นำภูมิปัญญามาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สมุนไพร เครื่องจักรสาน	4.12	0.64	มาก
รวม	4.23	0.68	มาก

จากตารางที่ 17 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับเห็นประโยชน์และคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x}=4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ปฏิบัติตามหลักศาสนาและจารีตประเพณีที่ดีงามอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x}=4.32$) รองลงมาได้แก่มีความเป็นผู้นำในครอบครัวหรือเป็นสมาชิกในครอบครัวที่มีคุณธรรมและศีลธรรมประจำใจ ($\bar{x}=4.25$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่นำภูมิปัญญามาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สมุนไพร เครื่องจักรสาน ($\bar{x}=4.12$)

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาก่อให้เกิดประโยชน์

พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาก่อให้เกิดประโยชน์	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. ถ่ายทอดภูมิปัญญาในท้องถิ่นให้แก่บุตรหลานและคนรุ่นใหม่ในชุมชน	4.10	0.75	มาก
2. ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพ	4.08	0.74	มาก
รวม	4.09	0.74	มาก

จากตารางที่ 18 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาก่อให้เกิดประโยชน์มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x}=4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ถ่ายทอดภูมิปัญญาในท้องถิ่นให้แก่บุตรหลานและคนรุ่นใหม่ในชุมชน ($\bar{x}=4.10$) รองลงมาได้แก่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาศักยภาพในการประกอบอาชีพ ($\bar{x}=4.08$)

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น

มีส่วนร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. สืบทอดประเพณีอันดีงามในชุมชน เช่น เข้าร่วมประเพณีต่างๆในชุมชนที่จัดขึ้น	4.25	0.67	มาก
2. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีของท้องถิ่นอันดีงามและปฏิบัติตาม	4.23	0.66	มาก
รวม	4.24	0.66	มาก

จากตารางที่ 19 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.24) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่สืบทอดประเพณีอันดีงามในชุมชน เช่น เข้าร่วมประเพณีต่างๆในชุมชนที่จัดขึ้น ($\bar{x}$ =4.25) รองลงมาได้แก่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีของท้องถิ่นอันดีงามและปฏิบัติตาม ($\bar{x}$ =4.23)

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการรู้จักเลือกรับและแยกแยะวัฒนธรรมอื่นๆ

รู้จักเลือกรับและแยกแยะวัฒนธรรมอื่นๆ	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. แนะนำบุตรหลานหรือเยาวชนในการเลือกรับวัฒนธรรมที่ดี	4.34	0.63	มาก
2. นำเอาวัฒนธรรมอื่นๆ มาปรับหรือแยกแยะวัฒนธรรมที่ดีมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ ความขยัน	4.26	0.63	มาก
รวม	4.30	0.63	มาก

จากตารางที่ 20 ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับการรู้จักเลือกรับและแยกแยะวัฒนธรรมอื่นๆมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่นำบุตรหลานหรือเยาวชนในการเลือกรับวัฒนธรรมที่ดี ($\bar{x}$ =4.34) รองลงมาได้แก่นำเอาวัฒนธรรมอื่นๆ มาปรับหรือแยกแยะวัฒนธรรมที่ดีมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ ความขยัน ($\bar{x}$ =4.26)

1.3 **ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**
 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ของครูสังกัดโรงเรียนเทศบาลนครขอนแก่น จากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 249 ชุด มีจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นทั้งหมด 195 ชุด คิดเป็นร้อยละ 78.31 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา สรุปประเด็น ประกอบความเรียง ผลการวิจัยพบว่า

1.3.1 ด้านเศรษฐกิจ

กลุ่มตัวอย่างได้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจการไม่ใช้จ่ายเกินรายได้ของตนเอง ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นในบางครั้ง รายรับไม่สมดุลกับรายจ่าย เช่น ของใช้ที่จำเป็นราคาสูงขึ้นขณะที่รายรับคงที่ มีการวางแผนการใช้จ่ายเงินก่อนโดยมีสมุดบันทึกรายรับ รายจ่ายในแต่ละวัน ลดสิ่งฟุ่มเฟือยไม่นำสมัยจนเกินไป ใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ไปตามกระแสสังคม เลือกซื้อสิ่งของที่จำเป็น เช่น ของที่ใช้ภายในบ้านควรรักษาให้ใช้ได้นานๆ เลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ออมเงินไว้ใช้จ่ายในเวลาที่จำเป็น ปลูกพืชผักไว้กินเอง งดการเที่ยวเตร่ ไม่เล่นการพนัน ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว

1.3.2 ด้านสังคม

กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านสังคมว่า ปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนหรือสมาชิกในชุมชน ช่วยเหลือคนที่ด้อยโอกาสให้มากที่สุด เพื่อเขาจะได้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ดำรงชีวิตไม่ประมาทระมัดระวังในการคบคนและต้องมีความซื่อสัตย์ ความจริงใจต่อกันและมีความสามัคคี ปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานให้ได้ เข้าร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและครอบครัวและปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานหรือผู้อื่น ร่วมมือกับชุมชน สังคม ช่วยเหลือผู้เดือดร้อนตามกำลังและอัธยาศัยของตนเองไม่ใช่ตามกระแสหรือชื่อเสียงหน้าตาของตน เป็นเพื่อนบ้านที่ดี เป็นเพื่อนร่วมงานที่ดีและทำหน้าที่ของตนเองด้วยความมานะ อดทน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมของสังคม มีความรับผิดชอบต่อสังคม ปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เต็มความสามารถ ไม่เอาเปรียบสังคม เคารพสิทธิของผู้อื่น ให้เกียรติผู้อื่น

1.3.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่า ใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเลือกใช้อุปกรณ์หรือแยกอุปกรณ์ใช้ให้เหมาะสม ควรสอนลูกหลานให้มีจิตสำนึกในการทิ้งขยะและนำวัสดุเหลือใช้มาปรับใช้ใหม่ให้เกิดประโยชน์ ใช้ทรัพยากรเท่าที่จำเป็น ไปสถานที่ใกล้ ใช้รถจักรยานแทนรถจักรยานยนต์หรือรถยนต์ นำเศษวัสดุมาปรับใช้ใหม่ ทำปุ๋ยชีวภาพใช้สิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมากทั้งสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นมาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ต้องรักษาไว้ เปิดไฟเท่าที่จำเป็นเลิกใช้แล้วปิดทันทีไม่ควรเปิดทิ้งไว้ ใช้น้ำอย่างประหยัด เช่น น้ำล้างจานสามารถนำไปรดน้ำต้นไม้ได้ ปิดน้ำให้สนิทหลังใช้เสร็จ แยกขยะ เช่น กระดาษ พลาสติก อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ไม่ทำลายทรัพย์สินของทางราชการ สังคม ใช้ทรัพยากร น้ำ ไฟฟ้าอย่างประหยัด เลือกซื้อและเลือกใช้เทคโนโลยีตามความเหมาะสมและจำเป็นโดยยึดความประหยัดและคุ้มค่าเป็นเกณฑ์ ปลุกต้นไม้ทดแทนหรือปลูกต้นไม้ในบริเวณบ้านเพื่อให้ร่มเงา ไม่ทำลายป่าไม้และสัตว์ป่า การสนองความสะอาดสบายของตนเองและครอบครัวต้องไม่เป็นภาระหรือทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจนมากเกินไป

1.3.4 ด้านวัฒนธรรม

กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านวัฒนธรรมว่าควรเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามวันเวลาและนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ควรมีหลักธรรมประจำใจและรักษาศีล 5 ให้ได้เพื่อตัวของเราเองจะเป็นสุข ยึดตามหลักศาสนา ขนบธรรมเนียมอันดีงาม ไม่ผิดศีลธรรม ดำรงวัฒนธรรมที่ดีงามเอาไว้ เช่น การไหว้ ปฏิบัติตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ เข้าร่วมงานประเพณีอย่างต่อเนื่อง เป็นภรรยาที่ดี เป็นแม่ที่ดี เป็นครูที่ดี และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุคคลรอบข้างต่อสังคม มีความกตัญญูต่อบิดามารดา และผู้มีพระคุณทุกคน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในชีวิตประจำวัน แต่งกายสุภาพให้เหมาะกับวัฒนธรรมการปฏิบัติ ให้การอบรมดูแลและชี้แนะบุตรหลานในการดำเนินชีวิต

1.3.5 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

ทุกคนควรมีจิตสำนึกในการเป็นมนุษย์ สติปัญญาในการกระทำเพื่อให้เกิดประโยชน์ตนเองและสังคมในกลุ่ม เช่น ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน ถ้าทุกคนเห็นความสำคัญและให้ปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงทุกด้าน สังคมไทยก็จะมีแต่ความสุข ไม่ขัดสน ไม่ขัดแย้ง ประเทศก็มีความสุข

2. อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้มีหัวข้อ และประเด็นที่สำคัญ ในการอภิปรายผลดังนี้

2.1 การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 4 ด้าน

2.1.1 การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจพบว่า ครูส่วนใหญ่มีการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในด้านการลดค่าใช้จ่าย การประหยัด การออมเงิน การประกอบอาชีพโดยการพึ่งตนเอง อาจสืบเนื่องจากเป็นบุคลากรซึ่งจะต้องมีการอบรม ประชุม สัมมนา เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ่อยครั้ง รวมทั้งครูยังเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนนโยบายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่สถานศึกษา นักเรียนและในท้องถิ่นของ

ปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลดิล้อมทอง วีระภัทรานนท์ (2550) เรื่องการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของบุคลากรสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ พบว่า มีการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับตนเองและการประยุกต์ใช้กับครอบครัว คือ สามารถจัดสรรรายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายและยังมีเหลือเก็บออม มีการใช้เหตุผลเพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ เตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เสริมสร้างความรู้ความถนัดเทคโนโลยีทันสมัยและเน้นเรื่องความซื่อสัตย์ และการประยุกต์ใช้กับการทำงาน

2.1.2 การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านสังคม พบว่า การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านสังคมโดยภาพรวมและรายข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายข้อจะพบว่าด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวคือปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทในครอบครัวได้ดี ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานสามารถเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับเพื่อนร่วมงาน มีการช่วยเหลือแบ่งปันสิ่งของในยามที่เพื่อนร่วมงานต้องการตามกำลังและอรรถภาพของตนเอง เป็นที่ไว้วางใจของเพื่อนร่วมงานได้ เข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และช่วยเหลือสังคมทั้งร่างกายและกำลังทรัพย์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าในโรงเรียนมีกิจกรรมที่ทุกคนสามารถปฏิบัติร่วมกันได้ และเกิดการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันในสังคม ตลอดจนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่นอยู่ภายใต้การปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลนครขอนแก่นซึ่งมีความใกล้ชิดกับชุมชน มีการช่วยเหลือผู้ที่ยากโอกาสและผู้ที่ประสบความเดือดร้อน มีการจัดกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด การเสริมสร้างสุขภาพ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ซึ่งจะช่วยสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

2.1.3 การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยภาพรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก พบว่า มีการใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตระหนักในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรอบคอบคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่คนให้ความสำคัญและมีการณรงค์ให้มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะภาวะโลกร้อนที่ทุกคนให้ความสำคัญ จึงทำให้ครูจำเป็นต้องมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมเพื่อเป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนและร่วมกันปฏิบัติในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาประทีป พรหมสิทธิ์ (2545) ได้ศึกษาวิเคราะห์เชิงปรัชญาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การดำเนินชีวิตในสังคมมี 2 ระดับ คือระดับสามัญทั่วไป เป็นชีวิตของผู้ครองเรือน

ต้องอยู่ในระเบียบของสังคม ยอมรับระบบเศรษฐกิจที่สังคมสร้างขึ้นด้วยความเข้าใจ ส่วนอีกระดับหนึ่งคือบรรพชิตที่ไม่ดำเนินชีวิตไปตามระบบแบบแผนเศรษฐกิจ เพราะไม่มีกิจกรรมทางวัตถุ หากว่าจำเป็นไม่พึงคิดเป็นกำไรหรือขาดทุน เข้าใจในชีวิต จิตใจของตนเองและธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างเข้าใจ และเป็นขั้นตอนซึ่งจะทำให้การจัดการเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.4 การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านวัฒนธรรมโดยภาพรวมและรายละเอียดมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก พบว่า มีการรู้จักเลือกรับและแยกแยะวัฒนธรรมอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีส่วนร่วมอนุรักษ์และสืบทอดประเพณี และวัฒนธรรมไทยที่ชุมชนจัดขึ้น เห็นประโยชน์และคุณค่าของภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่บุตรหลานและคนรุ่นใหม่ต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการศึกษาของเทศบาลนครขอนแก่นมีการส่งเสริมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมภายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พระมหาประทีป พรหมสิทธิ์(2545) ได้ศึกษาวิเคราะห์เชิงปรัชญาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตในสังคมมี 2 ระดับคือระดับสามัญทั่วไป เป็นชีวิตของผู้ครองเรือนต้องอยู่ในระเบียบของสังคม ยอมรับระบบเศรษฐกิจที่สังคมสร้างขึ้นด้วยความเข้าใจ ส่วนอีกระดับหนึ่งคือบรรพชิตที่ไม่ดำเนินชีวิตไปตามระบบแบบแผนเศรษฐกิจ เพราะไม่มีกิจกรรมทางวัตถุ หากว่าจำเป็นไม่พึงคิดเป็นกำไรหรือขาดทุน มุ่งให้เป็นอยู่อย่างบริสุทธิ์ทางจิตวิญญาณ และช่วยชี้นำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตโดยคุณธรรม

2.2 ความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูในสังกัดโรงเรียนเทศบาลนครขอนแก่น พบว่า มีความคิดเห็นที่ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจคือ การดำรงชีวิตโดยรายได้สมดุลกับรายจ่าย มีเหตุผลในการใช้จ่ายเงิน มีเหตุผลในการใช้ของเพราะจำเป็นหรือฟุ่มเฟือย มีการออมเงิน ด้านสังคมคือการทำช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งปันกำลังทรัพย์ กำลังกาย กำลังใจ และกำลังความรู้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเพียร มีความอดทน ด้านสิ่งแวดล้อมคือการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน ด้านวัฒนธรรมคือเห็นคุณค่าในความเป็นไทย เห็นประโยชน์และคุณค่าของ ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น รู้จักเลือกรับและแยกแยะวัฒนธรรมอื่นๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการได้รับรู้ข่าวสาร ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจากการอบรม การสัมมนา ตลอดจนการได้รับข่าวสาร หรือการที่ครูเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ให้กับนักเรียนและคนในชุมชน ทำให้ครูตระหนักในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้นและเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสภาพปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม ปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาทางด้านวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิเดช นิลสัมฤทธิ์และมนตรี เกิดมีมูล (2548) ได้ศึกษาการดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ในเรื่องของความสามารถในการพึ่งตนเองใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยี และด้านเศรษฐกิจ พบว่า มีความสามารถพอเพียงครบทุกด้านแม้ว่าจะอยู่ระดับที่ไม่สูงนัก ถือได้ว่ามีจิตสำนึกในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมากพอสมควร และมีการดำเนินชีวิตสอดคล้องกับแนวทางปรัชญาของระบบเศรษฐกิจพอเพียงค่อนข้างมากถึงมากและต่อเนื่องและสอดคล้องกับงานวิจัยสายน้ำผึ้ง รัตนงาม (2547) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา สมาชิกเสถียรธรรมสถาน พบว่า สมาชิก ได้รับข้อมูลเศรษฐกิจพอเพียงเป็นส่วนใหญ่ และเห็นด้วยในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ถือทั้งด้านการรับรู้ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ และด้านการนำไปประยุกต์ใช้ โดยสมาชิกทั่วไปมีความคิดเห็นว่า รัฐบาลควรให้การส่งเสริมสนับสนุนในด้านงบประมาณ และบุคลากร ในการจัดทำโครงการและการฝึกอบรมต่างๆที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ประชาชนทั่วไปเกิดความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง

